

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 2009.4.29.
COM(2009) 209 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK
ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**a hetedik európai kutatási keretprogram céljainak megvalósításában elért
előrehaladásról**

{SEC(2009) 589}

1. BEVEZETÉS

A tudományos kutatás a tudás megteremtésének és kiaknázásának hajtómotorja. Olyan elképzeléseket és megoldásokat hoz felszínre, amelyek fokozzák a gazdasági növekedést, a versenyképességet és a foglalkoztatást. Segít szembenézni olyan hosszú távú kihívásokkal, mint az éghajlatváltozás vagy a társadalom elöregedése. A hetedik kutatási keretprogram¹ átfogó célkitűzése előmozdítani az európai kutatási térségnek, azaz a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológiák európai belső piacának kialakítását, amely a nagyobb verseny és a tudományos tevékenységek jobb koordinációja révén, valamint azzal, hogy a programok és a szakpolitikai törekvések nagyobb súlyt fektetnek a jelentősebb társadalmi kihívásokra, növeli a tudományos és technológiai kiválóságot. A hetedik kutatási keretprogram, melynek tudományos és technológiai prioritásai a fenntartható fejlődésre irányulnak, központi szerepet játszik a lisszaboni stratégia megvalósításában, az európai fenntartható növekedés támogatásában a globalizált gazdaság keretein belül, továbbá e gazdaság olyan dinamikus, kis szén-dioxid-kibocsátású, tudásalapú gazdasággá történő átalakításában, amely szem előtt tartja a társadalom igényeit.

Azok a hosszabb távú problémák, amelyekkel a válság előtt találkoztunk, még nem oldódtak meg; ezért a lisszaboni stratégia célkitűzései minden eddiginél időszerűbbek. Nem a kutatási és innovációs ráfordítások kurtításának, hanem növelésének van itt az ideje, mind az említett problémák megoldása, mind a gazdaság helyreállítása érdekében.

Ebben a jelentésben felmérjük a hetedik kutatási keretprogram végrehajtásában elért előrelépést, és megállapítjuk, milyen teendőket kell még elvégezni ahhoz, hogy az eredeti célok maradéktalanul megvalósulhassanak. A jelentés elkészítésével a Bizottság eleget tesz az EK hetedik kutatási keretprogramjáról szóló határozatban² előírt jogszabályi kötelezettségének, és előkészíti a program 2010-es időközi értékelését³. A közleményt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum további részleteket tartalmaz az e közleményben érintett témákról.

2. ELINDULT EGY NAGYRA TÖRŐ, KOMPLEX KEZDEMÉNYEZÉS

A hetedik kutatási keretprogram mind forrásigénye, mind az érintett területek tekintetében lényegesen átfogóbb előzményénél, a hatodik kutatási keretprogramnál. Miközben folytatja a megkezdett munkát, újdonságokkal is bővült. Továbbviszi a hatodik kutatási keretprogram olyan bevált elemeit, mint a Marie Curie-ösztöndíjak rendszere, az európai kutatási infrastruktúrák és az Euratom-tevékenységek támogatása vagy az EU szakpolitikáinak stabil és független tudományos és technológiai támogatására hivatott Közös Kutatóközpont (KKK) finanszírozása. Ugyanakkor tartalmában és végrehajtása tekintetében egyaránt megjelennek benne olyan újdonságok, sőt radikális újítások, amelyek egyszerűsítésekkel és a programigazgatás megváltoztatásával járnak.

---

¹ Az EK-, illetve az Euratom-Szerződésen alapuló két, sorrendben hetedik keretprogram (együtt: "hetedik keretprogram") 2007-ben kezdődött. Az FP7 céljairól, szerkezetéről, valamint eddigi megvalósításáról lásd többek között az 2007. és 2008. évi éves jelentést: <http://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=reports>.

² A 7. cikk (2) bekezdése. HL L 412., 2006.12.30., 1. o.

³ Ez a jelentés figyelembe veszi az Európai Kutatási Tanácsadó Bizottság (EURAB) 2009. február 19-i állásfoglalását, mely megtalálható a bizottsági szolgálati munkadokumentum mellékletében.

A 2007-es és 2008-as adatok tanúsága szerint a hetedik kutatási keretprogram fogadtatása igen kedvező volt:

- A pályázati felhívásokra a tudományos közösség által adott reakciók azt mutatják, hogy erős az igény a közösségi szinten végzett kutatási tevékenységekre. Mintegy 36 ezer pályázat érkezett, amelyből 5500 részesülhet támogatásban. Az általános részvételi arány – a kétlépcsős pályázati eljárások figyelembevételével – 21,7%-os.
- Az értékelési eljárás színvonalát jól mutatja, hogy az értékelést végzők 91%-a szerint az eljárás minősége ugyanolyan jó vagy jobb volt, mint azé a nemzeti értékelési eljárásé, amelyben a kérdezettek részt vettek.

A hetedik kutatási keretprogramban alkalmazott új megközelítések, úgy tűnik, beváltották a hozzájuk fűzött reményeket:

- Az Európai Kutatási Tanács (ERC) létrejötté egyértelmű sikerként könyvelhető el, amit jól mutat az első felhívásra beérkező több mint 11 ezer pályázat. Európa számos tekintélyes kutatási intézményében immár több mint ötszáz „felderítő” kutatási projekt vette kezdetét az induló kutatóknak szóló, illetve a tapasztalt kutatóknak szóló ERC-támogatásra vonatkozó („ERC Starting Grant” és „ERC Advanced Grant”) első pályázati felhívás eredményeként.
- Az EK-szerződés 171. cikke értelmében független jogi személyként öt nagyszabású köz-magán társulás, úgynevezett közös technológiai kezdeményezés jött létre: az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló (IMI), a beágyazott számítástechnikai rendszerek kutatására irányuló (ARTEMIS), a tiszta égbolttal foglalkozó, a nanoelektronikai technológiák kutatására irányuló (ENIAC), valamint az üzemanyagcella- és hidrogénteknológiák kutatására irányuló (FCH) közös technológiai kezdeményezés. Az ARTEMIS és az ENIAC az első pályázati felhívásukat követően már újtára indította az első projekteket, a második pályázati felhívásukat pedig éppen a napokban tették közzé. A többi közös technológiai kezdeményezés már közzétette első pályázati felhívását, és folyamatban van az első projektek értékelése és kiválasztása.
- 2007. júniusi bevezetésétől kezdve nagy az érdeklődés az új kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus iránt. Keretében eddig harminc műveletet engedélyeztek, az aláírt kölcsönszerződések összértéke 2009 elején elérte a kétmilliárd EUR-t.
- A hetedik kutatási keretprogram folyamatosan bővülő költségvetése hatékony igazgatására (a Bizottság személyi állományának közvetlen gyarapítása nélkül) megalakult két ügynökség: a Kutatási Végrehajtó Ügynökség és Az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynöksége.
- Előrehaladást értünk el a hetedik kutatási keretprogramban való részvétel egyszerűsítése terén is: az új garanciaalap létrehozása a legtöbb esetben fölöslegessé tette a pénzügyi életképesség előzetes ellenőrzését, a regisztrációt szolgáló egységes rendszer lehetővé teszi az okmányok egyszeri benyújtását, a könyvvizsgálói igazolások és a pénzügyi életképességre vonatkozó előzetes ellenőrzések száma pedig tizedére csökkent a hatodik kutatási keretprogramhoz képest.

Van azonban, amire továbbra is oda kell figyelni:

- Az „Együttműködés” és „Kapacitások” egyedi programokban a kkv-k részesedése a kiválasztott pályázatokban az igényelt közösségi hozzájárulás tekintetében 11% körüli.
- Az új tagállamok többségének a hetedik kutatási keretprogramban való átlag alatti részvételét magasabb pénzügyi hozzájárulás ellensúlyozza: az EU–12-ek országaihoz tartozó résztvevőknek a teljes igényelt hozzájárulás majdnem 5%-a jutott, miközben ezek a tagállamok az EU–27-ek teljes kutatási és fejlesztési ráfordításainak mindössze 2,8%-át fedezik.

3. ELŐRELÉPÉS A HETEDIK KUTATÁSI KERETPROGRAM CÉLKITŰZÉSEINEK TELJESÍTÉSÉBEN

3.1 Az európai kutatási térség megvalósítása

2008 decemberében a tagállamok elfogadták az európai kutatási térségre (EKT) vonatkozó 2020-as közös jövőképet⁴, és e jövőkép megvalósulása érdekében a „ljubljanai folyamat” keretében elkötelezték magukat amellett, hogy a Bizottsággal karöltve együttműködnek egymással. Az EKT-ra vonatkozó jövőkép, melyben körvonalazódnak a nagy hatású kutatáshoz és K+F-beruházásokhoz szükséges feltételek és ösztönzők, mindenekelött a kutatók közötti, a kiválóság eléréseért folyó egészséges verseny előmozdításával európai többletértéket teremt, s nemcsak lehetővé teszi a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológiák szabad mozgását („ötödik szabadság”), de a kutatásfinanszírozók közötti koordinációt és az ipar és az akadémiai szektor közötti együttműködést is támogatja.

Különleges feladatot teljesítő négy egyedi programjával a hetedik kutatási keretprogram katalizátorként működik az EKT megvalósulására irányuló erőfeszítések terén:

Az „Együttműködés” program a kutatási-fejlesztési együttműködés és a nyitott innováció támogatásával az EU vezető szerepének elérésére irányul a tudomány és a technológia kulcsterületein

Az „Együttműködés” program együttműködésen alapuló kutatási eszközei lehetővé teszik az ipar és az akadémiai szektor számára a nyitott innovációs környezetben való együttműködést, s ezzel hozzájárul a tudás) és a technológiák szabad mozgásához. A kiemelt témák kiválasztásánál – függetlenül az eszközök volumenétől és alkalmazási területétől – döntően esik latba, hogy teremtődik-e európai többletérték, illetve számolhatunk-e strukturáló hatással az EKT szempontjából. Míg a kisebb K+F-projektek egy-egy kutatócsoport érdekeit vagy konkrét szakpolitikai célokat szolgálnak, a hetedik kutatási keretprogram az olyan stratégiaibb megközelítésre való igényt is ki kívánja elégíteni, amely az átfogóbb programok és a nagyobb hatósugarú, kritikus tömeget felvonultató stratégiai kezdeményezések felé való elmozdulás révén a tudományos és technológiai vezető szerep elérését és az EKT strukturálását célozza. Erre szolgálnak például a közös technológiai kezdeményezések és a közszektoron belüli partnerségek (az ún. 169. cikk szerinti kezdeményezések), amelyek révén az EU a tagállamok által közösen végzett K+F-programokban vesz részt.

A közös technológiai kezdeményezések a köz-magán társulások innovatív koncepcióját testesítik meg, létrehozásuk „közösségi szervezatként” mégis hosszadalmas és nehézkes volt.

⁴ Az EKT 2020-as jövőképe, melyet a Versenyképességi Tanács 2008. december 2-án fogadott el, lásd a 16767/08. számú dokumentumot.

Ma még korai lenne megvonni annak mérlegét, hogy a közös technológiai kezdeményezések beváltják-e a hozzájuk fűzött reményeket az EU technológiai kulcsterületeken való vezető szerepének előremozdítását illetően, de a jövőre nézve ígéretesnek mutatkoznak abból a szempontból, hogy – egyszerűsített keretek között – ösztönzik az európai kutatásfinanszírozást. A hetedik kutatási keretprogram keretében három új kezdeményezés indult útjára a 169. cikk alapján: a saját lakókörnyezetben való életvitel segítésére irányuló kezdeményezés (AAL), az EUROSTARS⁵ és az európai metrológiai kutatási program (EMKP). A hatodik kutatási keretprogram keretében megvalósuló 169. cikk szerinti kezdeményezéssel, az európai és fejlődő országok klinikai kísérletek területén létrejött partnerségével (EDCTP), valamint az ERA-NET rendszerekkel kapcsolatban szerzett tapasztalatok alapján elmondható, hogy ezek, a nemzeti programokat összehangoló közös erőfeszítések bizonyították létjogosultságukat, és reményt keltőek a közös programvégrehajtást célzó jövőbeni kezdeményezések tekintetében.

Az „Ötletek” program az európai kutatás kreativitásának és kiválóságának ösztönzésére irányul

Az Európai Kutatási Tanács (ERC) az EKT frontvonalban lévő, nagy hatású tényezőjévé vált. A hétéves időszakra szóló mintegy 7,5 milliárd EUR költségvetésével az ERC stabil támogatást kínál az európai felderítő kutatás számára, és olyan kritikus tömeget mozgósít, amely csak uniós szinten érhető el. Az európai verseny előnyeit felismerve már számos EU-tagállam döntött úgy, hogy nemzeti támogatásban részesíti azokat a pályázókat, amelyek az ERC értékelési eljárásában nyújtott jó teljesítményük ellenére sem jutottak támogatáshoz.

A siker legfontosabb eleme az elismert tudósokból álló független tudományos tanács létrehozása volt, mely autonóm módon alakította az európai felderítő kutatás tudományos stratégiáját, és a Bizottsággal összefogásban – kizárólag a kiválóság kritériumának figyelembevételével – kialakította a kutatók által javasolt kutatás támogatási rendszereinek működésével kapcsolatos struktúrákat és mechanizmusokat a kutatás valamennyi területén.

Annak ellenére, hogy sikerült leküzdeni azokat a problémákat, amelyek egy ilyen léptékű intézmény működésének beindításakor óhatatlanul felmerülnek, elbizni mégsem szabad magunkat. 2009-ben le kell zárulnia annak a folyamatnak, amelynek során a végrehajtásért felelős szervezeti egységek szerepét átveszi Az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynöksége. Szükséges, hogy az ERC működését független felülvizsgálatnak vessük alá, amelynek során tárgyilagos képet alkothatunk e látszólagos korai siker mértékéről, és be kell azonosítanunk a további jobbításra szoruló területeket. Mindez tartóssá tehetné azt a sikert, amelyet a valódi EKT egyik legfontosabb tényezője, az ERC mondhat magáénak.

Az „Emberek” program az európai kutatás humánerőforrás-adottságainak a tudásáramlás révén való erősítésére irányul

Az első felhívásra beérkező pályázatok száma azt bizonyítja, hogy az „Emberek” program keretében nyújtott Marie Curie-ösztöndíj a mai napig nagyon népszerű. Ez az ösztöndíj nemcsak a kiegyensúlyozott tudásáramláshoz járul hozzá európai és globális szinten egyaránt, de a magasan képzett és mobil európai K+F-munkaerő megteremtéséhez is. Ugyanakkor az ipar és a kkv-k lehetőségeinek jobb kommunikálása révén gondoskodni kellene az ipari

---

⁵ 2009 vége előtt elő kell terjeszteni a BONUS-javaslatot.

vállalkozások és egyetemek közötti partnerségekre vonatkozó ösztöndíjak megfelelőbb kihasználásáról.

A „Kapacitások” program az európai kutatási és innovációs kapacitások növelésére irányul

A „Kapacitások” program keretében kínált valamennyi lehetőség iránt nagy az érdeklődés, különösen ami a kkv-k és szövetségeik számára végzett kutatást illeti.

A Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI) által kijelölt 44 európai érdekű infrastruktúra-fejlesztési projekt megvalósítását részben akadályozza a közösségi és a nemzeti források szűkössége és az egyéb pénzügyi eszközökkel (Európai Beruházási Bank, strukturális alapok) való elégtelen integráció. Az európai kutatási infrastruktúrák új jogi keretének elfogadása nemcsak további ösztönzést, de biztonságosabb pénzügyi tervezést is jelentene. A világ legfejlettebb nemzetközi hálózata, a GÉANT olyan innovatív hibrid hálózati technológiát és felhasználóorientált szolgáltatásokat alkalmaz, amelyek révén lehetséges az egész világra kiterjedő kutatási együttműködés. A GÉANT-tal együtt az EGEE (Enabling Grids for E-Science) elektronikus infrastruktúra is lehetővé teszi a tudósok számára a szerte a világon rendelkezésre álló számítási erőforrásokhoz való hozzáférést.

A „kutatási potenciál” és a „tudás régiói” elnevezésű tevékenységek a tudományos kapacitás kiépítését ösztönzik a régiókban, mindenképp a konvergenciaregiókban, azonban láthatóan forráshiányban szenvednek (különösen ami az új tagállamokat illeti), ezért hatásuk nem jelentős. A 2007-től 2013-ig terjedő időszakban a kutatás és az innováció területén a hetedik keretprograméval közel azonos összegű költségvetésből gazdálkodó strukturális alapok megfelelőbb, célzottabb, a hetedik kutatási keretprogram célkitűzéseire és eszközeire jobban igazodó felhasználásával sokkal jobb eredményt lehetne elérni EU-szerte a tudományos és technológiai kiválóság emelése terén.

Fokozódtak a kutatás és a társadalom közötti európai szintű partnerség megvalósítására tett erőfeszítések. Egy új finanszírozási rendszer lehetőséget biztosít a civil társadalmi szervezeteknek a hetedik kutatási keretprogramban való részvételben, a társadalmi platformok pedig kutatási terveket dolgoznak ki többek között olyan témákban, mint a társadalmi kohéziót segítő városi környezet kérdése.

Ami az EKT-t illeti, a hetedik kutatási keretprogram koherensebb és koordináltabb kutatási politikák kidolgozását mozdítja elő Európában azzal, hogy a ljubljanai folyamat keretében támogatja a koordináció nyílt módszerét és az EKT-partnerségek létrejöttét.

3.2 A fenntartható fejlődés elősegítése

A hetedik kutatási keretprogram egyik legfontosabb célkitűzése a fenntartható fejlődés elősegítése az ipar és a társadalom szükségleteire tekintettel, valamint – összhangban más politikákkal és eszközökkel – a kis szén-dioxid-kibocsátású, tudásalapú gazdaság elérése.

Választ adni az interdiszciplináris kihívásokra és a társadalom szükségleteire a politikai prioritások mentén...

A hetedik kutatási keretprogram kiemelten kezeli a társadalmi gondok megoldását és a Közösség politikai prioritásainak figyelembevételét. A hetedik kutatási keretprogram első két évében ez abban mutatkozott meg, hogy az „Együttműködés” program költségvetésének 44%-át – az új **fenntartható fejlődési stratégia** támogatásának jegyében – főként a

környezetvédelem, az energia, valamint az élelmiszerek, a mezőgazdaság és a biotechnológia témájában végzett interdiszciplináris kutatások kapták, de kiemelt támogatásban részesültek a tiszta égbolttal foglalkozó és az üzemanyagcella- és a hidrogéntechnológiák kutatására irányuló (FCH) közös technológiai kezdeményezések is.

A hetedik kutatási keretprogram fontos szerepet játszik a **környezeti kihívások** kezelésében, különösen az éghajlatváltozással és a megújuló energiaforrásokkal foglalkozó kezdeményezéscsomag összefüggésében. Ide sorolhatók olyan témák is, mint a biodiverzitás, a katasztrófacsökkentés és a Föld-megfigyelés.

Az **egészségügygel és a demográfiai változásokkal** kapcsolatos kihívásokra válaszolva a hetedik kutatási keretprogram mindenekelőtt az egészségügyi program (és különösen az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló közös technológiai kezdeményezés), az „IKT az egészségügy szolgálatában” program, az elektronikus egészségügyre vonatkozó vezető piaci kezdeményezés, a saját lakókörnyezetben való életvitelt segítő program és a jólétben töltött időskort szolgáló IKT révén támogatta új eszközök és szolgáltatások kidolgozását a gyógyászati ismeretek kezelésére és az egészségügyi ellátás új formáinak bevezetésére.

A hetedik kutatási keretprogram keretében jelentős új erőfeszítések történtek a **biztonsági kihívások** kezelésére többek között a bioterrorizmus terén való kezdeményezések finanszírozása révén, részben olyan technológiák kidolgozása érdekében, amelyek a terrorcselekményekre adott válasz során alkalmazhatók, részben a terrorcselekmények pszichológiai dimenzióinak feltárása és a felkészültség mechanizmusainak megismerése érdekében, amelyek a megelőzés, a válságkezelés és a válság utáni helyzetek kezelésének fontos elemei.

A hetedik kutatási keretprogram a több területet érintő **inter- és multidiszciplináris kihívásokra**, köztük a környezettel, az energiaüggyel, a közlekedéssel és a biotechnológiával összefüggő kérdésekre is reagálni kíván például a biofinomítókra vonatkozó témaközi pályázati felhívás révén⁶, vagy azzal, hogy segítséget nyújtott a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás európai stratégiájának kidolgozásához és végrehajtása megkezdéséhez. A tisztán technológiai kutatást kiegészítik az európai társadalmi-gazdasági fejlődés alakulását befolyásoló tényezők jobb megértésére irányuló erőfeszítések. A társadalom-gazdaságtan és a humán tudományok támogatásából születő eredmények alapján új politikai opciók dolgozhatók ki (például a jelenlegi pénzügyi válság esetében).

A nagy társadalmi kihívások hatékonyabb kezelésének útját az összefogás, a források összevonása és a közös stratégiák kidolgozása jelentené egy **„közös tervezés”** keretében. Az európai stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) mintaként szolgálhat ehhez azzal, hogy olyan eljárásokat és eszközöket hoz létre, amelyek egy koherens európai stratégiai kutatási ütemtervhez igazodva a tagállamokat tömörítő operatív csoport, különböző európai ipari kezdeményezések és egy Európai Energiakutatási Szövetség megalakítása révén biztosítja a kormányok, az ipar és a kutatóközösség hatékony részvételét.

...figyelembe venni a reálgazdasági igényeket...

A hetedik kutatási keretprogram – különösen az európai technológiai platformokkal való együttműködésen keresztül – a gazdaság igényeivel kapcsolatos elkötelezettség megújítását is

---

⁶ HL C 226., 2008.9.3., 20. o.

jelentette. A jelenlegi 36 európai technológiai platform a K+F-erőfeszítések koordinálását és koncentrálását segíti elsősorban azokban a témákban, amelyekben jelentős az ipar részvétele: IKT, nanotechnológia, energiaügy, közlekedés, világűr. A tagállamokkal való együttműködés révén és a nemzeti technológiai platformokon keresztül az európai technológiai platformok egyfajta strukturáló hatást gyakorolnak, amely jóval túlmutat a keretprogram keretein⁷, és egyes esetekben közös technológiai kezdeményezések létrejöttéhez is vezetett.

A kkv-k részvételére vonatkozó 15%-os cél elérése terén tett előrelépés elmaradt a várakozástól. Miközben vélhetően egyre vonzóbbakká válnak az olyan testre szabott kkv-támogatási rendszerek, mint az újonnan útjára indított, kutatásintenzív kkv-kkal foglalkozó EUROSTARS kezdeményezés, a kkv-k részvételének segítésére hivatott eszközök hasznossága és céljai további elemzést és mérlegelést igényelnek.

Az ipar, és különösen a középvállalkozások részéről nagy volt az érdeklődés a hetedik kutatási keretprogram és az Európai Beruházási Bank által közösen finanszírozott új kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus iránt, amely kölcsönöket biztosít a nagy kockázatú K+F-célú beruházásokhoz. Eddig 14 európai ország energiaügy, IKT, élettudományok és gépjárműipar terén működő vállalkozásaival valósultak meg kölcsönügyletek. Ez a szám 2009-ben tovább fog nőni.

...és teljes mértékben kihasználni az EU kutatási-fejlesztési potenciálját a politikák és eszközök közötti koherencia és szinergia javításával

Tekintettel az egymással konkuráló prioritásokra, soha nem volt ilyen fontos a fenntartható növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos uniós célok elérése érdekében végzett közösségi kutatás értékének hangsúlyozása. Az EU kutatási-fejlesztési potenciáljának teljes kihasználása ugyanakkor csak a kutatással, az innovációval és az oktatással kapcsolatos politikák és eszközök közötti koherencia és koordináció javításával lehetséges mind nemzeti, mind EU-szinten. Különösen vonatkozik ez a közösségi finanszírozási eszközökre, ideértve a versenyképességi és innovációs keretprogramot, az oktatási és az élethosszig tartó tanulási programot, valamint a strukturális alapokat. Hasonló koordinációra volna szükség az említett programok megtervezése és végrehajtása során is.

Európa még mindig lemaradásban van a tudás és a kutatási eredmények innovatív termékekké és szolgáltatásokká való átalakítása terén. Meg kell szüntetni a tudás, a technológiák és az innovatív technológiákat felvonultató termékek szabad mozgását akadályozó tényezőket, és keresleti oldali intézkedések – például szabványosítás, közbeszerzés, szabályozás – révén elő kell mozdítani az innovatív termékek olyan új piacainak kialakítását, amelyek megfelelnek a társadalom igényeinek („vezető piacok”)⁸.

Állandó kihívást jelent (különösen a jelenlegi válságban) a rövid távú keresletnövelő intézkedések szükségessége és azon intelligens kutatási-fejlesztési beruházások közötti egyensúly megtalálása, amelyek a kis szén-dioxid-kibocsátású, tudásalapú európai gazdaságra való áttérést hivatottak elősegíteni. Kiemelten kezeli ezeket a kérdéseket az európai gazdaságélénkítési terv⁹ is azzal, hogy a pénzeszközöket az energiahatékonyságot javító beruházások felé tereli a munkahelyteremtés és az energiamegtakarítás érdekében, ösztönzi a

⁷ <ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/technology-platforms/docs/evaluation-etps.pdf>.

⁸ COM(2009) 116: Az európai IKT-ra irányuló kutatás-fejlesztés és innováció stratégiája: Kapcsoljunk magasabb sebességfokozatba!

⁹ COM(2008) 800: Az európai gazdasági fellendülés terve

tiszta technológiákba történő beruházásokat az építő- és autóiipari ágazatnak a kis szén-dioxid-kibocsátású termékek jövőbeli piacán való megerősítése érdekében, és infrastruktúra-fejlesztési és a nemzeti rendszerek összekapcsolását elősegítő beruházásokat támogat a hatékonyság és az innováció fokozása érdekében.

3.3 Az EU-ban végzett kutatás megnyitása a világ előtt

A nagy globális problémák – az éghajlatváltozás, a szegénység, a fertőző betegségek, az energia-, az élelmiszer- és a vízellátást fenyegető veszélyek és a polgárok biztonsága – jól mutatják a **nemzetközi kutatási együttműködés** szükségességét. A hetedik kutatási keretprogram célja az összefogáson alapuló, az EU-n belüli és kívüli országok számára egyaránt előnyökkel járó kutatási tevékenységek támogatása a közös érdekeltégi körbe eső területeken. Számos új lehetőség szolgálja ezt, például egyedi nemzetközi együttműködési cselekvések, célzott nyílt pályázati felhívások, ikerprojektek vagy programszinten koordinált felhívások. A nemzetközi együttműködés ily módon fokozottabban integrálható a programba, különállása megszüntethető.

A nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés nemrégiben kidolgozott európai stratégiai kerete a stabilitás, a biztonság és a jólét világszerte való megteremtésének elősegítése érdekében előtérbe helyezi a tagállamok és a Közösség közötti partnerség megerősítését. Ez a stratégiai keret megkönnyíti az EKT megnyitását a világ előtt oly módon, hogy a hetedik kutatási keretprogramhoz való társulás révén integrálja Európa szomszédait az EKT-ba, erősíti az együttműködést a fontosabb harmadik országokkal földrajzi és tematikus szempontok alapján, és javítja a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés keretfeltételeit például a globális kutatási infrastruktúrák, a kutatók mobilitása, a kutatási programok kölcsönös megnyitása és a szellemi tulajdonjogok terén.

A természettudományok és a műszaki tudomány számos megoldást kínál Afrika számára a szegénység elleni küzdelem és a társadalmi-gazdasági fejlődés előmozdítása terén. A tudomány, az információs társadalom és a világűr területén létrehozott Afrika–EU partnerség¹⁰ alapot nyújt az európai és a nemzeti fejlesztési és kutatási források együttes mozgósítására olyan projektekkel összefüggésben, amelyek az Afrikai Unió és tagállamai által meghatározott igények kielégítésére irányulnak.

A **nemzetközi termonukleáris kísérleti reaktor (ITER)** fontos előrelépést jelent annak demonstrálásában, hogy magfúziós technológiával megvalósítható a környezetbarát energia nagy mennyiségben való előállítás. Egyben egyedülálló, valódi együttműködésen alapuló globális projektként az ITER fontos és tanulságos esettanulmányt is jelent a nagy léptékű nemzetközi tudományos infrastruktúrák létrehozása, irányítása és finanszírozása vonatkozásában.

3.4 Javuló irányítás, ellenőrzés és egyszerűsödés

A hetedik kutatási keretprogram alapvető vezetési célja, hogy maximalizálja a kutatásba befektetett minden egyes euró hatását (hatásfok), miközben garantálja, hogy a kutatás finanszírozása megfelel a szabályoknak (jogszerűség és szabályszerűség), és biztosítja, hogy a tévedések pénzügyi hatása a lehető legkisebb legyen (korrekció). Ezek a célok, noha egymást nem zárják ki kölcsönösen, egymás ellen hatnak. A program sikeressége szempontjából döntő,

---

¹⁰ http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/EAS2007_action_plan_science_en.pdf

hogy létrejön-e a megfelelő egyensúly közöttük, illetve a hozzájuk rendelt korlátozott források között.

A program hatásfokát az erősen versenyorientált pályázati felhívások és a pályázatok tudományos elbírálásának függetlensége biztosítja. Az igazgatási eljárásoknak, folyamatoknak és eszközöknek egyszerűeknek és hatékonyaknak kell lenniük, mert csak így biztosíthatják a közösségi források felelős és átlátható felhasználását és a szükségtelen adminisztratív ráfordítások elkerülését. A 2. pontban ismertetett eredmények mellett nyilvánvaló előrelépés történt az egyszerűsítés terén:

- Az átalányösszegek és az átalánydíjak fokozatos bevezetésével egyszerűsödött a költségterítés. Ugyanakkor a visszatérítés továbbra is a tényleges költségek alapján történik akkor, ha a kedvezményezett azt tartja egyszerűbbnek.
- Fokozatosan vezetjük be az átlagos személyi költségeken alapuló módszereket. Ez igen fontos lépés, mivel a tévedések legfőbb oka még mindig a személyi költségekben van. Az említett módszereket azonban egyelőre csak kísérleti jelleggel, a kedvezményezettek egy meghatározott körében alkalmazzuk.
- Ésszerűbbé és összehangoltabbá váltak a dokumentációs követelmények a program teljes spektrumában, a szerződésekkel kapcsolatos tárgyalások lebonyolítását pedig új elektronikus eszközök segítik.
- Ritkábban kell jelentést benyújtani, a pénzügyi jelentések fogadása egy internetalapú rendszer segítségével történik.
- A leggyakoribb hibák kiküszöbölése érdekében a kedvezményezetteknek jól közérthető útmutató és telefonos információs vonal áll rendelkezésükre.

Az egyszerűsítésre azonban csak a meglévő jogi kereteken – mindenekelőtt a Közösségek költségvetési rendeletének és a részvételi és terjesztési szabályoknak a keretén – belül kerülhet sor. Minthogy a Bizottság önmagában nem változtathat ezeken a szabályokon, a szóban forgó törekvések az adminisztratív akadályok elhárítására, az eljárások ésszerűsítésére és az egyértelmű útmutatásra irányulnak. Noha e kisebb-nagyobb változások iránya helyes, egyre nyilvánvalóbb, hogy a valódi és jelentős változásokhoz magukat a szabályokat kell módosítani¹¹ oly módon, hogy az ügyletekkel kapcsolatos hibaszint elfogadható maradjon. Ehhez szükséges:

- valamennyi érintett szereplő egyetértése az elszámoltathatóság és a kockázatvállalás megfelelő viszonyát illetően. Az Európai Kutatási Tanácsadó Bizottság felkérte az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a kutatásfinanszírozás terén tegyék lehetővé egy kockázattűrő és bizalmon alapuló megközelítési mód alkalmazását. E célból a Bizottság „Az elfogadható hibakockázat fogalmának egységes értelmezése” című közleményében¹² javaslatokat terjesztett elő intézményközi megvitatásra, 2010-ben pedig – amennyiben ehhez a költségvetési hatóságtól kellő bátorítást kap – részletes elemzést kíván bemutatni a hibák elfogadható kockázatáról, egyebek mellett a kutatáspolitikára vonatkozásában is.

---

¹¹ Jelentés a hatodik kutatási keretprogram utólagos értékeléséről:

http://ec.europa.eu/research/reports/2009/pdf/fp6_evaluation_final_report_en.pdf

¹² COM(2008) 866.

- a keretprogramokra vonatkozó közösségi pénzügyi szabályok későbbi átfogó felülvizsgálata a jogalkotó által. A felülvizsgálat célja az egyértelműség növelése és a terhek csökkentése, egyben az új eszközök alkalmazásának hatékonyabbá tétele, ami jó alapot szolgáltatna a stratégiaibb szemléletű kutatásiprogram-irányítás számára.

Tervei szerint a Bizottság 2010-ben közleményt bocsát ki, ami jó alkalom arra, hogy ezeket a kérdéseket alaposabban is megvizsgálja.

Az EU kutatási menetrendje fokozódó mértékben szolgálja olyan politikai célok elérését, amelyek az általános gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásokkal kapcsolatosak. Ezért az EU kutatási politikája és a kapcsolódó, az általános uniós politikai célkitűzéseket támogató pénzügyi eszközök ösztönző és strukturáló hatásának növelése érdekében figyelembe kell venni a közvetlen irányítás alternatíváit. A hetedik kutatási keretprogram megfelelő részeinek végrehajtására létrehozott ügynökségek – a Kutatási Végrehajtó Ügynökség és Az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynöksége – révén lehetővé vált a hetedik kutatási keretprogram bővülő költségvetésének hatékony kezelése a Bizottság személyi állományának közvetlen gyarapítása nélkül. Ezek az ügynökségek 2009-ben teljes mértékben átveszik feladataikat. Munkájuk értékelése hozzá fog járulni működésük további optimalizálásához annak érdekében, hogy jóval nagyobb kutatási költségvetések kezelésére is lehetőség legyen, miközben a projektigazgatás és a pénzügyi igazgatás elválik a politikaformálástól. Adott esetben olyan megközelítéseket kell előtérbe helyezni, amelyek segítségével az érdekeltekkel és a tagállamokkal való partnerség keretében, amint az a közös technológiai kezdeményezések és a 169. cikk szerinti beruházások esetében jelenleg is történik, fokozható a pénzügyi támogatás strukturáló hatása.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A hetedik kutatási keretprogram fokozatos változáson megy át annak érdekében, hogy mind inkább segítse az EU-t a kis szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és a tudásalapú társadalom elérésére irányuló céljainak elérésében, gyakoroljon fokozódó ösztönző hatást a köz- és a magánszektorbeli K+F-finanszírozásra, és az európai többletérték maximalizálása érdekében diverzifikálja eszközeit.

A hetedik kutatási keretprogram kulcsfontosságú eszköze volt és lesz a tudományos kiválóság és a technológiai fejlődés támogatásának, miközben figyelembe veszi az EU politikai prioritásait, és választ kínál az ipar és a társadalom szükségleteire. A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben különösen hangsúlyos a hetedik kutatási keretprogram szerepe. A hetedik kutatási keretprogram támogatja a hosszú távú köz- és magánszektorbeli kutatásokat, ahogy azt az európai gazdaságélénkítési terv keretében a környezetbarátabb gépjárművekre, az energiahatékonyabb épületekre és a jövő gyáraitra irányuló kezdeményezés céljából létrehozott köz-magán társulások is példázzák.

A hetedik kutatási keretprogram további jobbítása és esetleges kiigazítása érdekében a Bizottság véleményt fog kérni egy független szakértői csoporttól, amely elvégzi a **hetedik kutatási keretprogram időközi értékelését**. A megbízatás véglegesítése 2009 őszére várható, az értékelés pedig 2010 őszén kerülne lezárásra.

Az ebben a közleményben és az azt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban ismertetett elemzés és konkrét kérdések alapul szolgálnak a leendő időközi értékeléshez,

valamint a Tanácsban, a Parlamentben és az érdekeltekkel folytatandó további vitákhoz. E viták során az alábbi kérdésekre kell választ keresni:

- Miként volna fokozható a hetedik kutatási keretprogram és a jövőbeli keretprogramok európai kutatási térséget alakító hatása?
- Hatékonyak-e az új intézkedések (ERC, közös technológiai kezdeményezések, a 169. cikk szerinti kezdeményezések, kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus) kitűzött céljaik elérése tekintetében?
- Miként lehet a súlyos társadalmi kihívások kezelése érdekében tovább növelni az olyan együttműködésen alapuló kutatások hatását és többletértékét, amelyek egyszerre több tudományterületet, ágazatot és politikai területet érintenek?
- Megfelelőképpen járul-e hozzá a hetedik kutatási keretprogram a tudomány és a technológia területén Európa által elfoglalt pozíciók javításához?
- Milyen mértékben voltak hatékonyak az egyszerűsítésre irányuló intézkedések? Meghosszabb-e a kívánt eredményt a további lehetséges lépések, vagy inkább gyökeresen új megközelítésre van szükség?

A szóban forgó időközi jelentés eredményei nemcsak a hetedik kutatási keretprogram esetleges felülvizsgálata szempontjából lesznek relevánsak, de jelentősen meghatározzák majd az előttünk álló, az Európai Unió jövőbeli pénzügyi kereteiről, a 2010 utáni lisszaboni stratégiáról és a következő keretprogramról szóló vitát is.